

<https://doi.org/10.36719/2789-6919/40/56-60>

Lalə Məmmədova

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti

lale_memmedova95@bk.ru

<https://orcid.org/0009-0004-0683-7191>

Universal öyrənmə dizayn prinsiplərinin təlim prosesində müsbət rolu

Xülasə

Təlim mühitinin universallığı, müxtəlif öyrənənlər üçün uyğun olan və onların fərqli ehtiyaclarına cavab verən bir təlim mühiti yaratmaq prosesini ifadə edir. Təlim mühitinin universallığı ilk öncə bütün şagirdlər üçün ədalətli və əlçatan diferensial təlim mühitinin yaradılmasını nəzərdə tutur.

İnklüziv təhsildə diferensial təlim mühiti, hər bir şagirdin fərdi ehtiyaclarını və qabiliyyətlərini nəzərə alaraq təhsil prosesini uyğunlaşdırmağı məqsəd qoyur. SİM uşaqların müxtəlif kateqoriyaları üzrə təlim prosesinə adaptasiya etmək üçün universal dizayn yanaşmasından istifadə etməklə düzgün və səriştəli sinif strategiyasını qurmaq mümkündür. Düzgün qurulan strategiya vasitəsilə müəllim təlim prosesində istənilən nəticəyə nail ola bilir, şagirdlərin hər birini dərəcə cəlb edə bilir, şagirdlər arasında əməkdaşlıq, ünsiyyət də formalaşdırmaq mümkündür. Universal dizayna əlilliyi olan şəxslər üçün müvafiq şərait yaradan yardımçı cihazlar, digər dəstəkləyici sistemlər və tənzimləmələr daxildir. Universal öyrənmə dizaynı nəyisə dəyişmək yox, əksinə öyrənmə mühitinin yaradılmasına xidmət edir. O, öyrənməyə mane olan səddləri aradan qaldırmağa və ya azaltmağa xidmət edir. Bu maneələri aradan qaldırmağın yolu isə öyrənmə məqsədinə çatmaq üçün çevikliyə yönəlmiş öyrənmə mühiti yaratmaqdır.

Açar sözlər: sağlamlıq imkanları məhdud, təlim prosesi, universal öyrənmə, strategiya, prinsiplər

Lala Mammadova

Azerbaijan State Pedagogical University

lale_memmedova95@bk.ru

<https://orcid.org/0009-0004-0683-7191>

The Positive Role of Universal Learning Design Principles in the Learning Process

Abstract

Universality of the learning environment refers to the process of creating a learning environment that is suitable for different learners and meets their different needs. The universality of the learning environment first of all implies the creation of a fair and accessible differential learning environment for all students.

In inclusive education, a differentiated learning environment aims to adapt the educational process, taking into account the individual needs and abilities of each student. It is possible to build a correct and competent classroom strategy using a universal design approach to adapt to the learning process for different categories of SIM children. Through a properly constructed strategy, the teacher can achieve any result in the learning process, can attract each of the students to the lesson, and it is possible to form cooperation and communication between the students. Universal design includes assistive devices, other support systems and arrangements that create appropriate conditions for persons with disabilities. Universal learning design serves to create a learning environment, not to change something. It serves to remove or reduce barriers to learning. The way to overcome these barriers is to create a learning environment that focuses on flexibility to achieve the learning goal.

Keywords: health-disabled, learning process, universal learning, strategy, principles

Giriş

BMT-nin “Əlilliyi olan şəxslərin hüquqları haqqında” Konvensiyasına əsasən universal dizayna “əşyalar, şərait, proqramlar və xidmətlərin adaptasiya və ya xüsusi dizayn zərurəti olmadan bütün insanlar üçün istifadəyə maksimum dərəcədə yararlı şərait” kimi tərif verilir. Buna görə də universal dizayna əlilliyi olan şəxslər üçün müvafiq şərait yaradan yardımçı cihazlar, digər dəstəkləyici sistemlər və tənzimləmələr daxildir. Universal dizayn dedikdə inklüziv təhsilə xas vacib məqam sinifdə şagirdlər üçün təmin edilən təlim mühitidir. Təlim mühitinin universallığı, müxtəlif öyrənənlər üçün uyğun olan və onların fərqli ehtiyaclarına cavab verən bir təlim mühiti yaratmaq prosesini ifadə edir. Bu konsepsiya, təlim və öyrənmə proseslərinin müxtəlif mədəniyyətlərə, bacarıqlara, təhsil səviyyələrinə və fərdi xüsusiyyətlərə uyğun olaraq genişlənməsi və inklüziv olması lazım olduğunu vurğulayır. Təlim mühitinin universallığı ilk öncə bütün şagirdlər üçün ədalətli və əlçatan diferensial təlim mühitinin yaradılmasını nəzərdə tutur. Inklüziv təhsildə diferensial təlim mühiti, hər bir şagirdin fərdi ehtiyaclarını və qabiliyyətlərini nəzərə alaraq təhsil prosesini uyğunlaşdırmağı məqsəd qoyur. Bu yanaşma inklüziv təhsil prinsiplərinə əsaslanaraq, müxtəlif bacarıqlara və ehtiyaclarla malik şagirdlərin eyni təhsil mühitində bərabər şəkildə iştirak etmələrini təmin edir.

SİM uşaqların müxtəlif kateqoriyaları üzrə təlim prosesinə adaptasiya etmək üçün universal dizayn yanaşmasından istifadə etməklə düzgün və səriştəli sinif strategiyasını qurmaq mümkündür. Düzgün qurulan strategiya vasitəsilə müəllim təlim prosesində istənilən nəticəyə nail ola bilər, şagirdlərin hər birini dərəcəyə cəlb edə bilər, şagirdlər arasında əməkdaşlıq, ünsiyyət də formalaşdırmaq mümkündür. Buna əsasən eşitmə məhdudiyətli uşaqlar üçün sinif strategiyaları, onların təhsil ehtiyaclarına uyğun şəkildə sinif mühitini təşkil etmək və dərəcə prosesini daha əlçatan etmək məqsədini güdür. Görmə məhdudiyətli uşaqlar üçün sinifdə tətbiq olunan strategiyalar, onların təhsil almasını asanlaşdırmaq və fərdi ehtiyaclarına uyğunlaşdırmaq məqsədini güdür. Fiziki məhdudiyətli uşaqlar üçün sinif strategiyaları hazırlanarkən, onların fərqli ehtiyaclarına uyğun şəkildə mühitin tənzimlənməsi vacibdir. Əqli məhdudiyətli uşaqlar üçün sinifdə istifadə olunan strategiyalar, onların təhsilini və sosial bacarıqlarını inkişaf etdirmək üçün xüsusi yanaşmalar tələb edir. Bu uşaqların ehtiyaclarına uyğun tədris metodları və mühit təmin etmək vacibdir. Ünsiyyət və inteqrasiya problemləri olan uşaqlar üçün sinifdə tətbiq olunan strategiyalar, onların təhsil həyatını asanlaşdırmaq və sosial bacarıqlarını inkişaf etdirmək məqsədini güdür.

Tədqiqat

Sinifdə universal öyrənmə dizaynını tətbiq etməklə uşaqlarda özünüdərk etmə, əlaqə bacarıqları, özünüidarəetmə, sosial maarifləndirmə kimi keyfiyyətləri formalaşdırır. Universal öyrənmə dizaynından istifadə və təhsil tədqiqatlarında irəliləyişlərlə formalaşacaq. Universal öyrənmə dizaynı müəllimlərə bütün uşaqlar üçün inklüziv və cəlbədicə öyrənmə mühiti yaratmağa kömək edə biləcək güclü çərçivədir.

Bu prinsiplərdən istifadə edərək müəllim hər bir şagirdin uğur qazanması üçün təlimin çevik xarakterini yaradır. Həmçinin, bu prinsiplər sinifdə bütün uşaqları əhatə edən dərsləri hazırlamaq və qiymətləndirmək üçün müəllimlərə köməklik edir. Qeyd edilən prinsiplər bunlardır:

1. Təqdimatın çoxsaylı vasitələri;
2. Fəaliyyət və özünüifadənin çoxsaylı vasitələri;
3. Dərəcə cəlb olunmanın çoxsaylı vasitələri (İnklüziv təhsil, 2013: 45).

Təqdimatın çoxsaylı vasitələri. Bu prinsipə əsasən, məzmunun hazırlanmasına və təqdimatına çevik yanaşmalı, təlimin səmərəli olması üçün müxtəlif təlim metodu və strategiyalardan istifadə olunmalıdır. Bu məqsədlə müəllim müşahidə apararaq hər bir şagirdin özünəxas öyrənmə yollarını aşkarlayıb ona uyğun metod seçir. Universal öyrənmə dizaynının bu prinsipi xüsusilə ona görə zəruridir ki, şagirdlərin ehtiyaclarının nəzərə alınması və buna uyğun metodun seçilməsi ilə şagird üçün bir maneə azalmış olur. Burada müəllim müxtəlif təqdimat formaları təqdim etməklə məlumatın məzmununu bir neçə üsulla və müxtəlif dəstək mexanizmləri vasitəsi ilə şagirdlərə həmin materialı daha yaxşı öyrədə bilər. Təqdimatın çoxsaylı vasitələri prinsipində şagirdlər tədris olunan məzmunu dərk etməlidirlər. Yəni ki, şagirdlər nə və nəyi öyrənməlidir. Hər bir şagirdin dərəcə məzmununu dərk etdiyindən, dərəcə məzmununu başa düşdüyündən əmin olmaq lazımdır.

Məsələn, riyazi ifadələri və simvolları fərqli yollarla izah edin, göstərin. Dərslərin müxtəlif yollarla təqdim edilməsi dedikdə eyni məlumatı müxtəlif formatlarda təqdim etmək (vizual, audio və s.); uşaqların müxtəlif üsullarla informasiya əldə edə bilməsi üçün müxtəlif alət və resurslarla onları təmin etmək.

Fəaliyyət və özünüifadənin çoxsaylı vasitələri. Bildiyimiz kimi, təlimin məqsədi şagirdlərə sadəcə bilik və bacarıq öyrətmək deyil. Əldə edilmiş bilik və bacarıqları nümayiş etdirmək və onlardan istifadə edə bilmək üçün şagirdlərə geniş imkanlar yaradılmalıdır. Öyrənmə üsulları kimi şagirdlərin özünüifadə üsulları da fərqli ola bilər. Şagirdlərdən bəziləri danışaraq, bəziləri yazaraq öz fikrini daha yaxşı ifadə edə bilər. Bunları nəzərə alaraq şagirdlərə özünüifadə üçün imkanlar yaradılmalı, özünüifadə və kommunikasiya üçün seçim azadlığı verilməlidir. Qeyd etdiyimiz bu prinsip, şagirdə nə başa düşdüyünü nümayiş etdirmək imkanı verir və müəllimə şagirdin bilik və bacarıqlarını yoxlamaqda köməklik edir. Fəaliyyət və özünüifadənin çoxsaylı vasitələri prinsipi şagirdlərə tədris olunan məzmunu ifadə etmə, seçim azadlığı verilməlidir prinsipini irəli sürür. Yəni ki, şagird necə öyrənir. Mətn haqqında bildiklərini necə ifadə edə bilər. Məsələn, şagirdlərin bilik və bacarıqlarını müxtəlif yollarla ifadə etmələrinə imkan yaratmaq (şifahi, yazılı, vizual, praktiki). Şagirdlərin öyrənmə prosesində aktiv iştirak etmələrinə və öz üslublarına uyğun metodlardan istifadə etmələrinə imkan yaratmaq lazımdır.

Dərsə cəlb olunmanın çoxsaylı vasitələri. Şagirdlərin dərslərin məzmununu yaxşı mənimsəməsi üçün onların təlim prosesinə maraq göstərməsi vacibdir. Bu məqsədlə müəllim onları dərsə motivasiya etmək üçün rəngarəng və çevik yanaşmalardan istifadə etməlidir. Dərs prosesinin faydalı olması üçün motivasiyanın düzgün qurulması mühüm şərtlərdən biridir. Çünki motivasiya şagirdlərdə idrak prosesini hərəkətə gətirir, onları prosesə fəal cəlb olmağa təşviq edir. Dərsə cəlb olunmanın çoxsaylı vasitələri prinsipi isə şagirdlər öyrənməyə maraq və motivasiya yaradan məzmunla işləməlidirlər fikrini irəli sürür. Öyrənməni real həyatla əlaqələndirmək və davamlı maraq oyatmaq lazımdır. Uşağın düşündüyü niyə mətnlə maraqlanıram? Niyə mətnə maraq göstərməyə davam etməliyəm? Bu prinsip beynin emosional şəbəkələrinə uyğundur. Şagirdlərə özünü ifadə etmək üçün imkan yaradın. Şagirdlərin motivasiyasını artırmaq və onların diqqətini cəlb etmək üçün müxtəlif strategiyalardan istifadə edir.

Universal öyrənmə dizaynının prinsipləri fərqlər arasındakı fərqlərin bir istisna deyil, norma olduğuna kömək edir. Buna görə də tədris proqramı öyrənənlərin fərqlilikləri və müxtəlifliklərinə uyğunlaşdırılmalıdır. Öyrənənlərin fərqlilikləri və müxtəlifliklərini aşağıdakı kimi ümumiləşdirə bilərik:

- Hər bir uşaq fərqlidir (fiziki, sosial və intellektual cəhətdən);
- Hər bir uşaq fərqli öyrənir (vizual, audial, kinestetik, məntiqi, musiqi, şəxsiyyətdaxili, şəxslərarası);
- Məzənləri aydınlaşdırın və fərqliliklərdən istifadə edərək öyrənməni təkmilləşdirin;
- Universal öyrənmə dizaynının prinsiplərindən istifadə edin və bütün uşaqların öyrənməsinə nail olun (İnklüziv siniflərdə təlimin təşkili, 2018: 89).

Universal öyrənmə dizaynının prinsiplərinin tətbiqində texnologiya vacib bir amil olsa da, bu, mütləq bir şərt deyil. Bir çox məktəblərdə müəllimlərin tədris proqramlarını həyata keçirərkən kompyuterlərin köhnə və proqram təminatlarının zəif olması məyusluq yaratsa da, əla universal öyrənmə dizaynının təlimatı texnologiya olmadan da əldə edilə bilər. Siniflərdə dərs zamanı müəllimlər universal öyrənmə dizaynının tətbiqində diqqət edilməli olan bir neçə əsas prinsip və strategiya mövcuddur:

1. Əlçatanlıq və İnklüzivlik: Universal öyrənmə dizaynı müxtəlif öyrənmə tərzlərinə və qabiliyyətlərinə malik tələbələr üçün əlçatan olmalıdır. Bu, fərqli formatlarda resursların təqdim edilməsini və hər kəsin materiallara bərabər çıxışını təmin edir.

2. Çeşidlilik və Fərdiləşdirmə: Universal öyrənmə dizaynının müxtəlif öyrənmə ehtiyaclarına cavab verəcək müxtəlif fəaliyyətlər və materiallar təklif etməlidir. Bu, tələbələrin fərdi ehtiyaclarına uyğun öyrənmə yolları seçə bilməsini təmin edir.

3. Davamlı qiymətləndirmə: Universal öyrənmə dizaynı zamanı uşaqların davamlı şəkildə qiymətləndirilməsi və irəliləyişlərinin izlənməsi vacibdir. Bu, müəllimlərin uşaqların ehtiyaclarına uyğun olaraq təlimi tənzimləməsinə imkan verir.

4. Motivasiya və marağın artırılması: Universal öyrənmə dizaynı uşaqların motivasiyasını və marağını artıracaq şəkildə dizayn edilməlidir. Bu, müxtəlif stimullar və öyrənmə fəaliyyətləri ilə həyata keçirilə bilər.

5. Texnologiyanın istifadəsi: Universal öyrənmə dizaynı zamanı texnologiya və rəqəmsal resurslardan effektiv istifadə edilməlidir. Bu, uşaqların müxtəlif öyrənmə tərzlərinə uyğun resurslara və fəaliyyətlərə çıxışını artırır.

6. Geri Bildirim və Dəstək: Universal öyrənmə dizaynının uşaqlara vaxtında və konstruktiv geri bildirim verilməsini təmin etməlidir. Bu, onların öyrənmə prosesini daha yaxşı başa düşməsinə və inkişaf etməsinə kömək edir.

7. Əməkdaşlıq və Komanda işinin təşviqi: Universal öyrənmə dizaynı uşaqların əməkdaşlıq etməsinə və komanda şəklində işləməsinə imkan yaratmalıdır. Bu, onların sosial bacarıqlarını inkişaf etdirməyə və birgə öyrənməyə töhfə verir.

8. Əlçatan resurslar: Universal öyrənmə dizaynının müxtəlif formatlarda (mətn, şəkil, video, səs) resursların təqdim edilməsini təmin etməlidir ki, hər kəs öz öyrənmə tərzinə uyğun olan materialları istifadə edə bilsin.

9. Mədəniyyətlərarası hörmət: Universal öyrənmə dizaynının müxtəlif mədəniyyətlərdən olan uşaqların ehtiyaclarını nəzərə alaraq, mədəniyyətlərarası hörməti təşviq etməlidir (Ağayeva, Əliyeva, 1999: 121).

Bu prinsip və strategiyalara diqqət yetirərək, universal öyrənmə dizaynı inklüziv, ədalətli və effektiv tədris mühiti yaradır. Universal öyrənmə dizaynı yanaşması ona görə əhəmiyyətlidir ki, bütün öyrənləri nəzərə almağa və məşğələni onların hamısı üçün planlamağa kömək edir. Universal öyrənmə dizaynı nəyisə dəyişmək yox, əksinə öyrənmə mühitinin yaradılmasına xidmət edir. O, öyrənməyə mane olan sədləri aradan qaldırmağa və ya azaltmağa xidmət edir. Bu maneələri aradan qaldırmağın yolu isə öyrənmə məqsədinə çatmaq üçün çevikliyə yönəlmiş öyrənmə mühiti yaratmaqdır. Universal dizayn yalnız fiziki mühitlə əlaqəli deyil, bura, həmçinin əlilliyi olan şəxslərə şərait yaradan yardımçı cihazlar və dəstəkləyici sistemlər də daxildir.

Nəticə

Təlim mühitində müəllim universallığı təşkil edərkən bir sıra məsələlərə diqqət yetirməli və onların düzgün şəkildə təşkil edilməsinə diqqət yetirməlidir. Buraya aiddir:

➤ Otağın tərtibatı: Sınıf otağı diqqət və inkişaf üçün nəzərdə tutulmuş bir yer ola bilər. Xüsusi qayğıya ehtiyacı olan şagirdlər üçün sınıf mühitində edilən incə dəyişikliklər diqqət yetirməyi və ya təhsil resurslarına daxil olmağı asanlaşdırır. Xüsusi qayğıya ehtiyacı olan şagirdlərə kömək etmək üçün sınıf otağını alt-üst etmək lazım deyil - hətta bir neçə kiçik dəyişiklik də böyük fərq yarada bilər. Sınıf otağının tərtibatı, xüsusən də əlil arabalarından istifadə və uşaqların hərəkət etməsi üçün kifayət qədər yer olmalıdır.

➤ Sakit bir məkan yaradılması: Məsələn, görmə qüsuru olan uşaqlara ətraf mühit haqqında kontekst çatdırmaq üçün tez-tez aydın səsə ehtiyac duyurlar, eşitmə qüsuru uşaqlar isə müəllimlərinə və sınıf yoldaşlarına başa düşmək üçün mümkün qədər az fon səsinə ehtiyac duyurlar. Buna görə də onların diqqətini yayındıran səsləri məhdudlaşdırmaq məqsədəuyğundur.

➤ Vizual dağınıqlığın və diqqəti yayındıranların aradan qaldırılması: Divardakı əyləncəli, parlaq rənglər uşaqlar üçün maraqlı olacaq kimi görünə bilər, bəzən bunun əksi olur. Həddindən artıq qarışıqlıq, xüsusilə autizmlilə uşaqların, diqqət və hiperaktiv pozğunluğu olan uşaqların diqqətini yayındıra bilər.

➤ Vizual dəstəklərdən istifadə edin: Vizual cədvəllər, qrafiklər və əyani vəsaitlər kimi vizual dəstəklər xüsusi qayğıya ehtiyacı olan uşaqlar üçün anlayışı və ünsiyyəti gücləndirə bilər. Öyrənmə konsepsiyalarını gücləndirmək üçün vizuallardan istifadə edilə bilər.

➤ Tapşırıqları daha kiçik addımlara ayırın: Xüsusi qayğıya ehtiyacı olan uşaqlar üçün tapşırıqları daha kiçik, idarə oluna bilən addımlara bölmək uğur qazandırır və həddən artıq yükü

azaldır. Uşağa tapşırıqları bölmək və hər bir addım üçün aydın təlimatlar verməklə onlara sistemli şəkildə yanaşmağı öyrədin. Tərəqqi gücləndirmək üçün hər mərhələdə nailiyyətləri qeyd etmək lazımdır.

➤ İşıqlandırmanı tənzimləmək: Sınıf otağındakı işıqlandırma da şagirdlərin necə öyrənməsində böyük fərq yarada bilər.

➤ Mebeli uyğunlaşdırmaq: Oturacaqların hündürlüyündə dəyişiklik etməyi və ya incə motor bacarıqları zəif olan uşaqlara kömək etmək üçün qapı tutacaqları kimi əşyalara böyük dirəklər əlavə etmək məqsəduyğundur.

➤ Xüsusi öyrənmə məkanının təyin edilməsi: Evdə diqqəti yayındırmayan və öyrənmə üçün əlverişli olan xüsusi bir öyrənmə sahəsi qurun. Bu məkan bir otağın küncü və ya uşağın təhsil fəaliyyəti və tapşırıqları ilə məşğul ola biləcəyi ayrı bir sahə ola bilər. Müstəqil öyrənməni təşviq etmək üçün materialları, ləvazimatları və resursları asan əlçatan yerlərdə təşkil etmək lazımdır.

➤ Müsbət davranışın gücləndirilməsi: Müsbət gücləndirmə arzu olunan davranışları təşviq etmək və öyrənməyə həvəsləndirmək üçün vacibdir. Nə qədər kiçik olsa da, uşağın söylərini və nailiyyətlərini qəbul edin və tərifləyin. Əlavə motivasiya təmin etmək və müsbət davranışı gücləndirmək üçün nişanlar, stikerlər və ya mükafat cədvəli kimi mükafatlar sistemindən istifadə etmək olar.

➤ Aydın və konkret göstərişlər verin: Təlimatlar verərkən və ya anlayışları izah edərkən aydın və qısa sadə dildən istifadə edin. Təlimatları uşağın başa düşə biləcəyi sadə və konkret terminlərə bölün. Şifahi göstərişləri gücləndirmək və başa düşməyi asanlaşdırmaq üçün vizual dəstəklərdən, jestlərdən və ya nümayişlərdən istifadə etmək lazımdır.

Unutmayaq ki, hər bir uşaq unikaldır və uşaq üçün ən uyğun strategiyaları və texnikaları tapmaq üçün vaxt lazım ola bilər. Səbirli, çevik olmalı, tərəqqi və kiçik qələbələrini qeyd etməliyik. Müəllimdən əlavə, valideyn də evdə strukturlaşdırılmış öyrənmə mühiti yaratmaqla uşağın böyüməsini, özünə inamını və müstəqilliyini dəstəkləmək üçün güclü bir yoldur. Bu strategiyaları həyata keçirməklə uşağın akademik, emosional və sosial cəhətdən inkişaf edə biləcəyi bir tərbiyə sahəsi yarada bilərlər.

Ədəbiyyat

1. *Azərbaycanda inklüziv təhsilin vəziyyətinə dair*. (2018).
2. Ağayeva, T.H., Əliyeva, S.M. (1999). *Loqopediyanın nəzəri-praktik məsələləri*. Maarif.
3. *“İnklüziv sinifdə təlimin təşkili” mövzusunda ixtisasartırma proqramının Oxu materialı*. (2019). Avropa İttifaqı, Azərbaycan Təhsil Nazirliyi, UNİCEF, Regional İnkişaf İctimai Birliyi.
4. *İnklüziv təhsil*. (2013). Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi, Azərbaycan Müəllimlər İnstitutu. Bakalavr pilləsi hazırlığı üçün.
5. *İnklüziv siniflərdə təlimin təşkili*. (2018). Oxu materialı. TİPİİ.
6. *İnklüziv təhsil üzrə müəllim inkişaf proqramları*. (2019). RİİB, UNİCEF.
7. *İnklüziv təhsil* (məlumat kitabçası). (2018). RİİB.
8. *Məktəbhazırlıq qruplarında inklüziv təlimin təşkili*. (Müəllimlər üçün metodik vəsait). (2021). ARTİ.
9. *Sağlamlıq imkanları məhdud şəxslərin təhsili (xüsusi təhsil) haqqında*. (2001). Azərbaycan Respublikasının 5 iyun 2001-ci il tarixli, 136 – IIQ nömrəli Qanunu.

Daxil oldu: 26.09.2024

Baxışa göndərildi: 18.10.2024

Təsdiq edildi: 95.12.2024

Çap olundu: 30.12.2024